

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційне дослідження Лісцького Андрія Валерійовича на тему: «Використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу», подане до захисту у спеціалізовану вчену раду Національної академії внутрішніх справ на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження. Утвердження України як правової та демократичної держави європейського зразка передбачає ефективний механізм реагування на сучасні виклики й загрози, забезпечення належного правопорядку. Однією з головних умов захисту прав і свобод громадян, інтересів суспільства й держави є підвищення результативності протидії злочинності, зокрема криміналістичними методами та засобами.

Поміж небезпечних кваліфікованих ознак сучасної злочинності кримінальні правопорушення, вчинені шляхом підпалу, характеризуються підвищеною суспільною небезпекою та викликають серйозне занепокоєння громадськості, а також посилену увагу правоохоронних органів. Пожежі є найбільш руйнівними стихійними лихами, що завдають не тільки матеріальних збитків, а й призводять до людських жертв. Вони можуть виникати в силу різних причин, однією з яких є навмисний підпал. Ефективне розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу, є запорукою досягнення завдань кримінального провадження та однією із важливих умов їх запобігання.

Аналіз статистичних даних за 2021/2022 роки про вчинені шляхом підпалу кримінальні правопорушення, кримінальне провадження щодо яких здійснювали органи досудового розслідування Національної поліції України, засвідчує проблемність ситуації. Зокрема:

- умисне вбивство, вчинене способом, небезпечним для життя багатьох осіб, зокрема підпалу (п. 5 ч. 2 ст. 115 КК України), – зареєстровано 10/73 кримінальних правопорушень. Вручено 8/18 повідомлень про підозру, до суду з обвинувальним актом направлено 5/11 кримінальних проваджень;

- умисне знищення або пошкодження майна, вчинене шляхом підпалу (ч. 2 ст. 194 КК України), – зареєстровано 733/388 кримінальних правопорушень. Вручено 192/119 повідомлень про підозру, до суду з обвинувальним актом направлено 141/79 кримінальних проваджень;

- умисне знищення або пошкодження територій, взятих під охорону держави, й об'єктів природно-заповідного фонду (ч. 2 ст. 252 КК України) – зареєстровано 36/22 кримінальних правопорушень. Вручено 3/2 повідомлення про підозру, до суду з обвинувальним актом направлено 3/2 кримінальні провадження;

- порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки (ст. 270 КК України) – зареєстровано 367/408 кримінальних правопорушень.

Вручено 8/3 повідомлення про підозру, до суду з обвинувальним актом направлено 3/1 кримінальне провадження;

- масові заворушення (ст. 294 КК України) – зареєстровано 5/4 кримінальні правопорушення. Вручено 0/2 повідомлення про підозру, до суду з обвинувальним актом направлено 0/1 кримінальне провадження тощо.

Наведені дисертантом статистичні дані дають підстави констатувати загрозливий рівень поширення кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу. Попри значну кількість протиправних діянь, посягання на різні групи суспільних відносин, ці кримінальні правопорушення може бути об'єднано за такою ознакою, як «спосіб вчинення», що реалізується шляхом підпалу. Ця ознака визначає зміст криміналістичної характеристики, позначається на методиці розслідування та особливостях використання спеціальних знань, без використання яких неможливо виконати завдання кримінального провадження.

Аналіз наявного наукового доробку дає змогу дійти висновку, що досі не здійснено окремого комплексного наукового дослідження, присвяченого вивченню проблем використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу. Це спричиняє низький рівень методичного забезпечення процесуальної діяльності слідчих підрозділів і недостатню ефективність збирання доказів стороною обвинувачення.

Враховуючи викладене, можливо дійти висновку, що дисертаційне дослідження Лісіцького Андрія Валерійовича є актуальним та присвячене вирішенню наукового завдання щодо розроблення теоретичних положень і науково обґрунтованих практичних рекомендацій щодо ефективного використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Вивчення дисертації та наукових публікацій свідчить про логічну структуру роботи, що дало можливість дисертанту всебічно й повно дослідити обрану тему у межах визначеного обсягу дисертаційного дослідження. При написанні роботи автор проаналізував достатню кількість джерел (186 найменувань), ґрунтовно та критично вивчив роботи науковців за напрямом, що дало йому змогу вирішити важливу наукову задачу, дати відповіді на актуальні й суттєві для науки та правоохоронної практики питання, сформулювати пропозиції та рекомендації з подальшого вдосконалення теоретичних основ і прикладних аспектів використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу.

Обґрунтованість зроблених у дисертації висновків забезпечується емпіричними даними, зокрема результатами вивчення та узагальнення 90 кримінальних проваджень, досудове розслідування в яких здійснювалося підрозділами Національної поліції України протягом 2018–2022 років (п. 5 ч. 2 ст. 115 КК України, ч. 2 ст. 194 КК України, ч. 2 ст. 252 КК України, ст. 270 КК України, ст. 294 КК України); 42 актів про пожежу, складені працівниками ДСНС протягом 2018–2022 років; 30 висновків експертів Експертної служби

МВС України, 23 висновків експертів Київського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України за результатами проведення пожежно-технічної та інших видів експертиз; результатами анкетувань 103 слідчих, 45 спеціалістів-криміналістів Національної поліції України.

Результати наукового дослідження апробовано на міжнародних та міжвідомчих науково-практичних конференціях та опубліковано в тринадцяти наукових виданнях, серед яких п'ять статей у наукових фахових виданнях України, одна – у науковому періодичному виданні інших держав з юридичного напрямку. Отже, дисертаційне дослідження Лісіцького А.В. виконане на високому науковому рівні, а публікації здобувача відображають всі його розділи.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. У дисертації Лісіцького А.В., з огляду на наявні основні положення теорії криміналістики, кримінального процесу й узагальнення експертної, слідчої, судової практики, на монографічному рівні сформульовано низку наукових положень, висновків і рекомендацій з використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу.

Робота має наукову новизну, яка полягає в тому, що вперше:

– обґрунтовано необхідність і висвітлено особливості використання спеціальних знань для встановлення елементів криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу: пожежно-технічних, вибухотехнічних знань, знань з криміналістичного дослідження зброї та слідів її використання (з метою встановлення способу вчинення кримінального правопорушення); пожежно-технічних, електротехнічних, будівельно-технічних знань (під час з'ясування обстановки вчинення кримінального правопорушення); товарознавчих, економічних, екологічних знань (щодо такого елементу криміналістичної характеристики, як предмет посягання); трасологічних знань, знань із криміналістичного дослідження матеріалів, речовин і виробів (для висвітлення слідової картини події); судово-медичних, психологічних та психіатричних знань (з метою дослідження особи правопорушника й особи потерпілого);

– сформовано організаційно-тактичні засади взаємодії слідчого й інших компетентних суб'єктів (інспектора з пожежної безпеки, пожежних, працівників дослідно-випробувальних лабораторій ДСНС, спеціаліста-криміналіста, спеціаліста вибухотехнічного підрозділу, інспектора-кінолога Національної поліції України, експерта Експертної служби МВС України та ін.) у процесі проведення слідчих (розшукових) дій, виконання завдань розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу, і використання спеціальних знань у різних формах реалізації;

– обґрунтовано необхідність стандартизації проведення огляду місця події під час розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу, що відповідає сучасним вимогам науки і практики, з огляду на те, що

на нормативно-правовому рівні визначено обставини, які має бути зафіксовано під час огляду місця події, особливості досліджуваних об'єктів, а процес фіксації повинен відбуватися відповідно до типового бланка протоколу огляду місця події (наведеного за змістом Порядку спільних дій Національної поліції України, ДСНС та Експертної служби МВС України під час проведення огляду місця пожежі, виявлення, припинення, попередження та розслідування кримінальних правопорушень та інших подій, пов'язаних з пожежами, затвердженого наказом МВС України від 24 липня 2017 року № 621, а також згідно ДСТУ ISO 21043-2:2021 Криміналістика. Частина 2. Виявлення, фіксування, вилучання, транспортування та зберігання об'єктів), урахуваючи індивідуальні особливості об'єкта огляду;

– сформульовано наукові положення та практичні рекомендації щодо використання спеціальних знань під час організації розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу: охоплюючи діяльність із реагування на подію; прийняття рішення про залучення спеціальних знань; визначення завдань застосування спеціальних знань; координації діяльності суб'єктів, які володіють спеціальними знаннями; використання отриманих даних; організації залучення експерта та призначення судової експертизи тощо. Використання спеціальних знань під час організації розслідування є її обов'язковою складовою, сприяє пізнанню події кримінального правопорушення, є підґрунтям подальшого ефективного досудового розслідування та судового розгляду.

Окрім розглянутих вище, в роботі містяться й інші положення, висновки та рекомендації, які в сукупності забезпечують цілісність наукової новизни проведеного дослідження.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз анотації та тексту дисертації, змісту публікацій Лісіцького А.В. дають змогу зробити висновок про наукову обґрунтованість і достовірність результатів, отриманих у ході науково дослідження.

Усі наукові положення, висновки і рекомендації, які сформульовані у дисертації, достатньою мірою обґрунтовані та відповідають меті та завданням роботи, викладені у загальних висновках та висвітлені в опублікованих працях. Висновки дисертаційної роботи логічно витікають із отриманих результатів, а рекомендації базуються на висновках дослідження.

Зроблені Лісіцьким А.В. висновки, за окремими розділами та в цілому за змістом дисертації, мають вагому аргументацію, є належним чином обґрунтованими, викладені автором чітко і коректно.

Підтвердженням достовірності наукових положень і висновків, викладених в дисертації є належна методологія дослідження. Виконана робота ґрунтується на системі загальнонаукових та спеціальних методів, які дозволили оптимально врахувати особливості об'єкта і предмета дослідження, зокрема: *методи формальної логіки* (аналіз, синтез, дедукція, індукція, аналогія, абстрагування) – для з'ясування змісту розглядуваних питань (у всіх розділах дисертації); *спеціально-правові методи*, передусім *порівняльно-*

правовий – під час вивчення норм матеріального та процесуального права, наукових категорій, визначень і підходів (у всіх розділах дисертації); *історико-правовий* – у процесі тлумачення крізь призму наукових поглядів і положень чинного законодавства основних термінів, що використані в дисертації («спеціальні знання», «кримінальні правопорушення, вчинені шляхом підпалу», «розслідування» (підрозділи 1.2, 1.3)); *системно-структурний* – для формулювання організаційно-тактичних завдань слідчого в процесі використання спеціальних знань під час досудового розслідування (розділ 2); *метод системного аналізу* – у контексті визначення напрямів діяльності з удосконалення процесу використання спеціальних знань з окремих галузей під час проведення слідчих (розшукових) дій (розділ 3); *статистичний* – з метою підтвердження теоретичних висновків даними державної та відомчої статистики, узагальнення результатів вивчення емпіричних джерел (у всіх розділах дисертації); *соціологічний* – для підтвердження наукових висновків даними анкетування слідчих, спеціалістів-криміналістів Національної поліції України (у всіх розділах дисертації).

Методи дослідження були використані комплексно, що забезпечує високий рівень наукової обґрунтованості положень, які розроблені в дисертації.

Обґрунтованість зроблених у дисертації висновків забезпечується емпіричними даними. Під час підготовки дисертаційного дослідження автор використовував власний досвід роботи на різних посадах в установах наглядово-профілактичної діяльності й оперативного реагування ДСНС та захисника в кримінальних провадженнях досліджуваної категорії

Отже, результати дисертаційного дослідження Лісіцького А.В., які виносяться на захист є достатньо аргументованими, обґрунтованими, логічними та переконливими, мають високий ступінь наукової новизни та практичне значення.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Наукові результати і положення, що виносяться на захист, одержані завдяки широкому використанню різноманітних методів наукового дослідження, аналізу масиву нормативно-правових актів, які регламентують слідчу та експертну діяльність, наукових праць в галузі криміналістики та судової експертології.

Постановка завдань, визначення об'єкту та предмету наукового пошуку є чіткими і зрозумілими та цілком відповідають вимогам до наукових робіт даного різновиду. Завдання наукової праці здобувачем загалом виконані, загальна мета досягнута.

Поставлені наукові завдання виконані на високому методологічному рівні, а дисертант оволодів необхідними для рівня доктора філософії компетенціями.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що в роботі, з огляду на наявні основні положення теорії криміналістики, кримінального процесу й узагальнення експертної, слідчої, судової практики, на монографічному рівні сформульовано низку наукових положень, висновків

і рекомендацій з використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу.

Сформульовані в дисертації теоретичні положення, висновки та пропозиції впроваджено й може бути використано у:

– *правозастосовній діяльності* – задля вдосконалення досудового розслідування шляхом використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу, підвищення ефективності судово-експертного забезпечення (акт впровадження Головного слідчого управління Національної поліції України від 13 грудня 2022 року; акт впровадження Експертної служби МВС України від 10 лютого 2023 року);

– *освітньому процесі* – під час викладання навчальних дисциплін «Криміналістика», «Розслідування кримінальних правопорушень», підвищення кваліфікації слідчих Національної поліції, судових експертів Експертної служби МВС України та інших категорій практичних співробітників, підготовки навчально-методичних праць (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 06 лютого 2023 року).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертація Лісіцького А.В. викладена українською мовою та має чітку структуру, яка відповідає вимогам МОН України та порядку присудження ступеня доктора філософії. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, кожен з яких поділяється на відповідні підрозділи залежно від поставлених завдань, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертаційного дослідження - 298 сторінок, з яких обсяг основного тексту – 204 сторінки.

Анотація у стислій формі представляє основні тези дисертаційного дослідження, наводить перелік публікацій, в яких викладені основні результати рецензованого дослідження. Анотація викладена українською і англійською мовами. Анотація дисертації, ідентична її основному змісту, адекватно відображає основні положення дослідження.

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, охарактеризовано ступінь її наукової розробки, зв'язок із науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дисертаційного дослідження, емпіричну базу, сформульовано наукову новизну, практичне значення результатів та зазначено інформацію про апробацію дисертації.

У розділі 1 «Теоретико-правові засади дослідження спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу», проаналізовано стан наукових досліджень проблем використання спеціальних знань та систематизовано нормативно-правові акти, які регламентують розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу, і використання спеціальних знань у кримінальному провадженні відповідно до чотирьох груп залежно від рівня та сфери регулювання правовідносин.

Запропоновано класифікацію форм спеціальних знань залежно від використання їх результатів у доказуванні під час кримінального провадження

щодо кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу та висвітлено специфіку застосування консультації спеціаліста в письмовій формі.

У розділі 2 «Використання спеціальних знань для вирішення організаційно-тактичних завдань розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу» сформовано основи криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу, а також обґрунтовано важливість використання спеціальних знань для встановлення її елементів. Зокрема, автором аргументовано, що використання спеціальних знань у різних формах і з різних галузей знань дає змогу виконати низку завдань під час формування криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу. Зокрема, їх використовують як спеціальні: 1) під час з'ясування характеру предмета посягання: товарознавчі, економічні, екологічні знання; 2) з метою характеристики обстановки вчинення кримінального правопорушення: пожежно-технічні, електротехнічні, будівельно-технічні знання; 3) для з'ясування способу вчинення кримінального правопорушення: вибухотехнічні знання, знання з криміналістичного дослідження зброї та слідів її використання; 4) з метою формування слідової картини події: трасологічні знання, знання з криміналістичного дослідження матеріалів, речовин і виробів; 5) з метою встановлення та вивчення особи потерпілого та правопорушника: судово-медичні, психологічні та психіатричні знання.

Встановлено, що організація розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу, об'єктивно охоплює використання спеціальних знань з різних галузей у різних формах.

Висвітлено порядок використання спеціальних знань під час організації розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу, із залученням таких суб'єктів: спеціаліста-криміналіста Національної поліції; працівника Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України; спеціаліста територіального органу Державної служби України з надзвичайних ситуацій; кінолога зі службовим собакою; спеціаліста-вибухотехніка; інших осіб, які володіють спеціальними знаннями, їх залучають як спеціалістів (спеціалістів газового господарства, енергонагляду й технічного нагляду, з контролю за устаткуванням та інших) відповідно до повноважень, визначених нормативно-правовими актами.

У розділі 3 «Використання спеціальних знань під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій у процесі розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу» окреслено загальні засади й особливості проведення огляду місця події за фактом пожежі/підпалу та надано криміналістичні рекомендації щодо забезпечення невідкладності проведення огляду місця події, фіксації та вилучення слідової інформації.

Доведено, що ефективно та результативно проведення огляду місця події під час розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу, залежить від дотримання відповідних криміналістичних рекомендацій: (невідкладне дослідження об'єкта пожежі, визначення його меж; ознайомлення з технічною документацією об'єкта, отримання довідкової

інформації від власника чи користувача житла або іншого приміщення, стосовно якого було здійснено підпал, тощо).

Проаналізовано особливості використання спеціальних знань під час проведення допиту.

Сформовано криміналістичні рекомендації щодо проведення обшуку із залученням спеціаліста, який може допомогти виявити знаряддя та засоби підпалу та ін. Відшукують усі речі та предмети, які пов'язані з імовірним підозрюваним і можуть надати необхідну інформацію (одяг та його частини, ганчірки зі слідами паливно-мастильних речовин, документи, зокрема зі слідами горіння, тощо). Увагу зосереджено на тактичних прийомах виявлення та фіксації тайників щодо обшукуваних об'єктів.

Виокремлено перспективні напрями розвитку судової експертизи в кримінальних провадженнях щодо кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу: вивчення закономірностей формування та розвитку наявних видів судових експертиз, розширення їх можливостей; зміцнення підґрунтя теорії судової експертизи; напрацювання та вдосконалення засобів, методів і методик експертної діяльності; розроблення програмного забезпечення судових експертиз; прогнозування процесів, що відбуваються в експертній практичній діяльності, і завдань наукових досліджень у галузі судової експертизи.

Наприкінці кожного розділу та всієї дисертації Лісіцьким А.В. наводяться висновки, в яких конкретно характеризується зміст розглянутих питань. Висновки відповідають завданням та меті дисертаційного дослідження, мають вагому аргументацію, є належним чином обґрунтованими і характеризуються високим рівнем достовірності.

Список використаних джерел складається з 186 найменування, до яких включені джерела як у вітчизняних, так і зарубіжних виданнях. Необхідно зазначити, що кожний розділ дисертаційного дослідження має свою наукову значимість, слугує науковим підґрунтям для наступного розділу та у результаті об'єднання усіх розділів утворюється цілісне дослідження, що є основою для вирішення практичного завдання – використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу.

Вищенаведене дозволяє стверджувати, що дисертація Лісіцького Андрія Валерійовича відповідає існуючим вимогам та є завершеною науковою працею.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці. Отримані результати дисертаційного дослідження Лісіцьким А.В. на тему «Використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу» можливо використовувати у освітньому процесі юридичних закладів вищої освіти, в науково-дослідницьких розробках наукових установ, при підготовці наукових публікацій та монографій, плануванні досліджень за цим напрямом, а також практичній діяльності.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. У цілому позитивно оцінюючи рецензовану працю, вважаємо за доцільне висловити кілька міркувань та побажань:

1. Специфіка досліджуваної категорії кримінальних проваджень передбачає виокремлення особливого нормативно-правового порядку, який визначає алгоритм реагування на кримінальні правопорушення, пов'язані з пожежами та впливає на процес формування організаційних засад розслідування.

У зв'язку із цим, найбільш важливою слідчою (розшуковою) дією, в тому числі і з точки зору отримання матеріальних слідів, є огляд місця події – результати якого фактично будуть визначати напрями розслідування та обумовлюватимуть його успіх в контексті прийняття остаточного рішення.

Під час огляду місця пожежі спеціалістом - посадовою особою територіального органу Державної служби України з надзвичайних ситуацій, складається «акт про пожежу», «звіт про причину виникнення пожежі та інші матеріали стосовно пожежі. Це документи, які містять криміналістично значущу інформацію, та у подальшому можуть бути визнані джерелами доказів. (стор.76). Саме на підставі цих документів буде прийматись рішення про наявність або відсутність складу кримінального правопорушення та відбуватиметься попередня кваліфікація діяння. Крім того, спеціаліст у даному випадку буде виступати гарантом виявлення, належної фіксації та зберігання речових доказів.

Водночас, чинний кримінальний процесуальний кодекс, регламентує лише один випадок імперативного залучення спеціаліста для проведення огляду місця події - у зв'язку із виявленням трупу. Інші випадки залучення спеціалістів при проведенні дослідницьких дій, під час огляду місця події, регулюються на загальних процесуальних засадах у межах професійної компетенції слідчого та на його розсуд.

У рубриці наукової новизни автор зазначає, що дістали подальший розвиток «правові засади розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу, і використання спеціальних знань під час кримінального провадження ...» (стор.29), проте не пропонує внесення змін до кримінального процесуального законодавства щодо передбачення норми, яка б регламентувала саме обов'язкову участь спеціаліста під час огляду місця пожежі.

На думку рецензента, ці пропозиції мали знайти своє відображення у відповідному акті в законотворчу діяльність і покласти початок внесенню відповідних змін

2. Підрозділ 3.2 «Використання спеціальних знань під час проведення інших слідчих (розшукових) дій у процесі розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу» дисертації присвячений використанню спеціальних знань під час проведення інших слідчих (розшукових) дій у процесі розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу. До типових слідчих (розшукових) дій у кримінальних провадженнях зазначеної категорії, дисертант в тому числі

відносить і слідчий експеримент, який за результатами дослідження проводиться у 86,7 % випадків. Результати отриманні під час проведення вказаної слідчої (розшукової) дії, окрім безпосереднього доказового значення, обов'язково направляються для проведення пожежо-технічної експертизи, що дозволяє дійти висновку про важливість зазначеної слідчої (розшукової) дії як для забезпечення повноти та всебічності розслідування, так і для встановлення об'єктивної істини. Водночас організаційні та тактичні особливості слідчого експерименту автором у роботі не розкриті.

Перелічені зауваження і побажання мають дискусійний характер і не впливають на загальну високу позитивну оцінку дисертації. Представлена дисертаційна робота є завершеною науковою працею. Сформульовані у ній рекомендації та висновки становлять наукову й практичну цінність.

Відсутність порушень академічної доброчесності. У ході вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій, фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Дисертація Лісіцького А.В. на тему «Використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу» є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація Лісіцького Андрія Валерійовича на тему: «Використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, містить нові науково-обґрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці та вирішенні проблем використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, вчинених шляхом підпалу. Рецензована робота відповідає галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12 липня 2019 року) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44), а її автор - **Лісіцький Андрій Валерійович** заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

РЕЦЕНЗЕНТ:

Професор кафедри криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент

08.05.2023

Анна Мировська
П.П. Мировська
В.П.С. М.В.П.
НАНТ ПОЛІЦІЇ
МАРИНА ШЕРВК

Анна МИРОВСЬКА

